

Vladan Stamenković

Testament kniazia Lazara i Serbowie na początku XXI wieku

Elpis 15/27, 159-163

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

TESTAMENT KNIAZIA LAZARA¹ I SERBOWIE NA POCZĄTKU XXI WIEKU

PRINCE LAZAR'S TESTAMENT AND SERBIAN AT THE BEGINNING OF 21ST CENTURY

VLADAN STAMENKOVIĆ

STAMENKOVIC_V@YAHOO.PL

Słowa kluczowe: Serbia, Kosowo, Kosowe Pole, książę Lazar, testament, klątwa**Keywords:** Serbia, Kosovo, Kosovo Field, Prince Lazar, testament, curse

Św. władcyka Nikolaj²: „Człowiek naprawdę ginie, kiedy zostaje bez twarzy i honoru; więc kiedy nadchodzi czas ginąć, trzeba ginąć z honorem, bowiem honor człowieka jest ponad życie, a honor narodu ponad wszystko”³.

Wprowadzenie

Już przyzwyczailiśmy się do faktu, że żyjemy w XXI wieku. Trudno nam jednak przyzwyczaić się do rzeczy, którymi nas codziennie straszą wpływy masmedia i politycy: kryzys gospodarczy, zmiana klimatu, zderzenie cywilizacji i religii, nieuleczalne zakaźne choroby, zanieczyszczenie powietrza, zmniejszenie zasobów wody pitnej, niekontrolowany przyrost mieszkańców ziemi, wszechobecny terroryzm... Straszą nas tym, do czego sami doprowadzili i przerzucają całą odpowiedzialność na nas.

Naród serbski, tak jak inne narody, znalazł się na początku XXI wieku w kotle. Nie jest to już dobrze nam znany „kocioł bałkański”, w którym wybuchowa mieszanka narodowo-wyznaniowa, co jakiś czas wywołuje wojny.

Kocioł ten jest o wiele groźniejszy. Pod hasłami wolności bez granic, równości bez wstydu oraz braterstwa bez humanizmu prowadzona jest w nim walka na poziomie wyższym, duchowym. Walka podobna do tej, na którą św. książę Lazar wyruszył ze swoim wojskiem wiele wieków temu.

Testament św. Kniazia

Kiedy mówimy o Testamencie św. kniazia Lazara musimy pamiętać, że bez Kosowa⁴, bez bitwy na Kosowym Polu⁵ nie byłoby tego testamentu, ale nie byłoby też jego klątwy przypominającej Serbom o Testamencie.

Czym jest Kosowo, którego oficjalna i pełna serbska nazwa brzmi Kosowo i Metochia? Kosowo to symboliczne słowo i miejsce.

Nazwa ta przypomina o wielkiej historii, o historii państwa serbskiego i o jego upadku. O czasach świetności narodu i jego wielowiekowej niewoli.

Czasy świetności w przypadku średniowiecznej Serbii nie oznaczają ani okresu największych zdobyczy terytorialnych, ani największej zamożności państwa i panującej dynastii. To okres równoległego rozwoju duchowego i materialnego, okres umocnienia się wiary i władzy. Pewnego rodzaju jedności wiary prawosławnej i władzy oświeconej, symbolicznie trwającej na dwugłowym orle herbu serbskiego z okresu średniowiecza.

Kosowo to miejsce ostatecznego potwierdzenia wyboru, którego naród serbski dokonał przyjmując Chrześcijaństwo i ostatecznie potwierdził go ofiarą złożoną przez ówczesnego przywódcę i jego rycerzy.

Święty Książę dokonując własnego wyboru między ziemią a niebem, między Chrystusem a przemijającym blaskiem życia ziemskiego wybrał w imieniu swojego narodu i złożył w ofierze Bogu siebie i swoje państwo.

Bitwa na Kosowym Polu miała miejsce w 1389 roku, w dniu św. Wita⁶, nazywanego przez Serbów „Widowdan”⁷, tj. 15 czerwca według kalendarza juliańskiego, a 28 czerwca według kalendarza gregoriańskiego.

Pieśń epicka „Upadek Carstwa Serbskiego” opowiada o tym, jak ze świętej Jerozolimy doleciał do Kruszewaca⁸ pod postacią sokoła św. Eliasza i przyniósł Lazarowi księgę od samej Przenajświętszej Bogurodzicy. Położył mu ją na kolanach, a księga sama przemówiła zadając pytanie o królestwo (po serbsku carstwo), do którego pragnie należeć – ziemskiego czy niebieskiego. W przypadku wyboru pierwszego książę Lazar miał zebrać rycerzy, przygotować do bitwy konie i szable, wówczas całe wojsko tureckie zginęłoby w czasie ich ataku. W przypadku wyboru drugiego carstwa – niebieskiego, Książę miał zbudować w Kosowie

cerkiew, zebrać rycerzy, przystąpić z nimi do *Pricastija*⁹ i wraz z nimi zginąć. Oto, literackie przedstawienie jego wewnętrznego dylematu:

„Miły Boże, co mam teraz wybrać?
Do którego chcę należeć carstwa:
czy mam wybrać Carstwo Niebieskie,
czy mam wybrać carstwo ziemskie?
Jeśli ja mam wybrać jedno carstwo,
i należeć do carstwa ziemskiego,
ziemskie będzie zbyt małeńkie carstwo,
a niebieskie zawsze i na wieki.

Wybierając nieprzemijające wybrał porażkę na ziemi i chwałę na niebie.

Średniowieczne teksty opisujące bitwę na Kosowym Polu podają, że św. Książ powiedział przed bitwą do swojego wojska:

„Chodźmy bracia i dzieci, chodźmy (...), wzorując się na nagradzającym Chrystusie. Śmiercią spełnimy obowiązek, przelejmy naszą krew, zbawmy życie śmiercią i oddajmy nieoszczędnie kończyny ciał naszych za honor i ojczyznę naszą, a Bóg na pewno zmiłuje się nad naszymi potomkami i nie wytępi narodu naszego i ziemi naszej do końca”.

Porażka w bitwie na Kosowym Polu skazała Serbię na ponad pięć wieków niewoli tureckiej. Jednak zgodnie z życzeniem swojego św. Kniazia naród serbski przetrwał.

Przetrwał, bo przez następne wieki polegał na Bogu i Jego miłosierdziu. Przetrwał, bo pamiętał o ciąży nad jego losem klątwie św. kniazia Lazara i pragnął wypełnić jego testament.

Serbska pieśń epicka „Musić Stevan” przez wspomnienia tytułowego bohatera przywołuje Klątwę Lazara:

„Kto jest Serbem i z rodu serbskiego,
oraz z serbskiej krwi i pochodzenia
a nie przyjdzie walczyć w Kosowie,
aby nie miał od serca porodu
męskiego, ani żeńskiego,
z ręki jego by nic nie rodziło,
czerwone wino, ani pszenica biała,
rdzą niech przesiąka póki ma następców”.

Badacz zjawiska Klątwy Lazara, pułkownik dr Rade Rajić, mówi: „Klątwa cara Lazara nie jest jego klątwą. Jest to klątwa najbardziej szlachetnej i najbardziej honorowej duszy narodu serbskiego, natchnionej doświadczeniem po bitwie w Kosowie i zarazem biorącej pod uwagę zagrożenia dla narodu serbskiego w dalszej perspektywie. Jest to moral wywodzący się z niepisanych kodeksów honoru i sławy, wyrażony słowami św. Kniazia. Ona nie była pierwotnie skierowana do uczestników bitwy w Kosowie, lecz do mniejszej, całej żyjącej części populacji narodu serbskiego, bowiem pojęcie naród trzeba rozpatrywać jako

całość historyczną. Jako wspólnotę wszystkich żywych i umarłych”¹⁰.

Klątwa Lazara nie pozostawia pola manewru dla niezdeterminowanych. dla tych, którzy chcieliby, lecz się boją, którzy nie chcą, ale muszą, jak to często bywa w dzisiejszej polityce. W tym przypadku sprawa jest jasna: walka albo potępienie, bohaterstwo albo zdrada.

Ponad czterysta lat po bitwie na Kosowym Polu naród serbski nie zapominając o testamencie i klątwie św. Kniazia rozpoczął walkę w celu zrzucenia jarzma tureckiego i po tzw. Pierwszym Powstaniu w latach 1804-1813 oraz Drugim w latach 1815-1817 powoli odbudowywał od wieków nieistniejący organizm państwowy.

Swój wstęp do wydanego w roku 1847 w Wiedniu poematu „Górski Wieniec”¹¹, największy poeta serbskiego romantyzmu Petar II Petrović Njegoš¹² zakończył słowami: „Idź już straszna klątwa od narodu, bo testament Serbowie wypełnili”.

Serbski noblista Iwo Andrić¹³ nazwał Njegoša „tragicznym bohaterem myśli kosowskiej”. Według Andrića, cała jego twórczość jest podporządkowana wyłącznie myśli kosowskiej¹⁴.

Początek XX wieku i coraz słabsza kondycja Imperium Otomańskiego napawały Serbów i odnowione już Królestwo Serbii¹⁵ optymizmem i nadzieją, związaną z pragnieniem ostatecznego wyzwolenia terytoriów Starej Serbii, do których należała Raszka, Kosowo i Metochia oraz Południowa Serbia¹⁶, tj. pragnieniem ostatecznego wypełnienia Testamentu.

W wyniku działań wojennych, podczas Pierwszej Wojny Bałkańskiej w 1912 roku marzenia Serbów się spełniły – wyzwolono Starą Serbię. O tym przełomowym wydarzeniu śpiewano: „Serbska trąbka z Kosowa gra, by każdego Serba uradowała, grajcie nam bracia mocniej i głośniej, znowu jest serbskie Kosowo Pole”.

Następnie miała miejsce Druga Wojna Bałkańska (1913), a potem Wielka Wojna (1914-1918). Po Golgocie i *Woskreseniu*¹⁷ Serbii, bo tak Serbowie mówią o Pierwszej Wojnie, w której Królestwo Serbii straciło ponad 28% swoich obywateli, a dokładniej 62% mężczyzn pomiędzy 18 a 55 rokiem życia, 1 grudnia 1918 roku utworzono państwo pod nazwą Królestwo Serbów, Chorwatów i Słoweńców (Królestwo SHS). Była to pierwsza próba połączenia narodów południowych Słowian w jeden organizm państwowy.

Jednak każdy z tych narodów wszedł do wspólnego państwa z innymi ambicjami. Serbowie zrezygnowali, chociaż byli po stronie zwycięzców, z własnego królestwa i przyłączenia terytoriów zamieszkałych przez ich rodaków w dzisiejszej Chorwacji, Bośni i Hercegowinie (obszary należące przed wojną do Monarchii Austro-węgierskiej) na

rzecz uratowania słowiańskich braci – Chorwatów i Słowenów przed ambicjami Węgier, Austrii oraz Włoch.

Te narody zaś, upatrywały w procesie tworzenia się Królestwa SHS przede wszystkim ratunku i traktowali go jako okres przejściowy do usamodzielnienia się. Jednak testament kosowski, myśl kosowska wciąż żyła w świadomości narodu serbskiego.

W 1939 roku, tylko dwa miesiące przed rozpoczęciem ataku trzeciej Rzeszy na Polskę, św. Justin¹⁸ pisał:

„W dniu dzisiejszym przed 550 laty dusza naszego narodu przez kosowski *podwigi*¹⁹ poślubiła niebieską sprawiedliwość (...) Bez tej ewangelii i etyki *świaszczennik*²⁰ nie jest prawdziwym *świaszczennikiem*, ani nauczyciel prawdziwym nauczycielem, ani mąż stanu prawdziwym mężem stanu, ani dowódca wojskowy prawdziwym dowódca wojskowym. Ani władca prawdziwym władką. To, co sprawia, że nasz naród jest wielkim przed Bogiem i przed innymi narodami to właśnie: ewangelia widowdanska i etyka widowdanska²¹.”

Niecałe dwa lata później wojenna pożoga wkroczyła do Królestwa Jugosławii²². Sojusznicy z poprzedniej wojny (Niemcy, Węgrzy i Bułgarzy) wraz z Chorwatami, bośniackimi muzułmanami i Albańczykami kolejny raz podjęli próbę rozprawienia się z największym narodem w tej części Bałkanów – z Serbami.

Jedną z najstraszliwszych stronnic Drugiej Wojny Światowej miała miejsce na terytorium dzisiejszej Chorwacji oraz Bośni i Hercegowiny, na którym rozciągała się większa część pod patronatem Trzeciej Rzeszy utworzonego Niezależnego Państwa Chorwackiego (NDH). Tylko w jednym z tamtejszych obozów zagłady, w Jasenovacu zamordowano wraz z Żydami i Cyganami ponad 700 000 Serbów. Więźniów, w tym niemowlęta i dzieci, mordowano nożami, prętami, siekierami, młotami i często żywych wrzucano do rozpalonych pieców. *Jerusalem Post* napisał niedawno, że „jeżeli Auschwitz jest synonimem zmechanizowanego mordowania, Jasenovac był ucieleśnieniem zorganizowanej manualnej masakry²³.”

W tym samym czasie tylko na terenie części Serbii okupowanej przez Niemców obowiązywała następująca zasada: za jednego zabitego Niemca rozstrzelać 100, a za jednego rannego 50 Serbów²⁴.

Po II wojnie światowej św. władca Nikołaj w swoim kazaniu wygłoszonym na uchodźstwie w 1951 roku w Widowdan nawiązał do słów Alphonse de Lamartine²⁵, który w serbskim mieście Nisz zobaczył „Wieżę z czaszek²⁶ zbudowaną przez Turków z głów Serbów zabitych podczas bitwy w 1809 r.: „Naród, który ma takie pomniki nigdy nie zginie”. Św. Władca kontynuował: „Co dzisiaj powiedziałby ten Francuz, gdyby zobaczył wieżę z czaszek tysiąc metrów wysoką i dwieście metrów szeroką,

zawierającą cztery miliony serbskich czaszek z I i II wojny światowej? (...) Lecz ta wieża z czaszek nie jest widoczna oczom, tylko duszy. (...) Cztery miliony *lampad* świecą się na tej wieży w nocy naszej wędrówki. Nikt nie ukrywa, lecz każdy spieszy z dumą pokazać głowę kogoś ze swoich najbliższych wmurowaną w tą wieżę. Bowiem, wieża ta nie jest wieżą wstydu, lecz Wieżą Chwały. Jest to nowa ofiara i ołtarz narodu serbskiego za Krzyż i Wolność²⁷.”

II wojna się skończyła, ale Jugosławia przetrwała, a wraz z nią sojusznicy Adolfa Hitlera i sprawcy najokropniejszych zbrodni na narodzie serbskim. Zamiast ponieść karę mieli okazję zacierać ślady swych zbrodni profanując mogiły i fałszując historię za przyzwoleniem rządzącej partii komunistycznej.

W drugiej Jugosławii kontynuowano cichą walkę z narodem serbskim i serbskością. Tym razem dokonano rozbięcia narodu przy pomocy wytyczania wcześniej nieistniejących granic i wyodrębnienia nowych narodów. Przedwojenna Serbia została podzielona na cztery części: Serbię właściwą, okręgi autonomiczne Kosowo i Wojwodinę, z południowej Serbii utworzono Republikę Macedonii tym samym dając początek nowemu narodowi i językowi. Nie uznana nadal przez świat prawosławny tzw. Macedońską Cerkiew Prawosławną komunistami utworzyli w 1967 roku.

Po śmierci dyktatora jugosłowiańskiego – Marszałka Tity²⁸ – chmury etniczno religijnych konfliktów ponownie nadciągnęły nad Jugosławię.

W przeddzień jej rozpadu, w czasie obchodów 600-lecia bitwy w Kosowie, ówczesny patriarcha serbski German²⁹ powiedział w jednym z wywiadów: „Dzisiejsze okoliczności są złożone, zarówno świeckie, jak i duchowe. (...) W naszym kraju mają miejsce różnego rodzaju kryzysy społeczne, które jakoby przypominały czasy bitwy w Kosowie. W tym kontekście, Kosowo jest dla nas całe w znaku Krzyża, ale równocześnie przebudzenia się świadomości i sumienia narodu serbskiego, dla którego Kosowo jest narodową, duchową i kulturową kolebką oraz tożsamością³⁰.”

W 1991 roku rozpoczął się rozłam drugiej Jugosławii. Podczas wojen domowych w Chorwacji (1991-1995) oraz Bośni (1992-1995) czynnik zewnętrzny, tzw. wspólnota międzynarodowa tylko przedstawicielem jednego narodu – Serbom nie pozwoliła zdecydować, czy chcą żyć w nowopowstałych państwach, czy może wolą utworzyć własne państwa lub przyłączyć się do Serbii.

W 1998 roku w Kosowie wybuchła rebelia albańskich separatystów przeprowadzających akty terrorystyczne, których ofiarami nie byli tylko żołnierze i policjanci, ale również zwykli obywatele – lojalni państwu Serbowie i Albańczycy. Gdy serbskie siły bezpieczeństwa prawie rozprawiły się z uzbrojonymi jednostkami separatystów,

NATO pod pretekstem ochrony praw Albańczyków i zapobieżenia katastrofie humanitarnej, rozpoczęło bombardowanie Serbii i Czarnogóry (tworzących wówczas Federalną Republikę Jugosławii). Działania tych nie można nazwać inaczej jak tylko agresją tego wojskowego sojuszu wobec suwerennego państwa, bowiem nie było na to niezbędnej zgody Rady Bezpieczeństwa ONZ. Owe „humanitarne” bombardowania trwające 78³¹ dni zrujnowały kraj, skazały na śmierć i kalectwo tysiące osób, a liczba zachorowań na różnego rodzaju raka krwi lub układu limfatycznego w wyniku użycia amunicji ze zubożonym uranem wzrosła w Serbii w latach 2001-2010 aż o 110%³².

Jakie są tego skutki? W dzisiejszej Chorwacji Serbowie stanowią 4,3% mieszkańców, a przed 1991 r. – 12,2%. W wyniku chorwackiej ofensywy w 1995. roku do Serbii w ciągu kilku dni uciekło ćwierć miliona Serbów, a po bombardowaniach z Kosowa i Metochii uciekło ponad 280 000 Serbów i innych nie-Albańczyków.

Według ostatnich danych, w Serbii wciąż żyje ponad 41 000 uchodźców z Chorwacji, ponad 15 000 z Bośni i 210 000 z Kosowa i Metochii. Biorąc pod uwagę liczbę uchodźców, Serbia jest obecnie na pierwszym miejscu w Europie i piątym na świecie³³.

Dodatkowymi obszarami przeprowadzania dezintegracyjnych działań były i nadal są językoznawstwo i religia. Powstały dwa nowe „języki – bośniacki i czarnogórski, a w Czarnogórze i Chorwacji podjęto próbę utworzenia lokalnych cerkwi prawosławnych. Wiemy przecież, że język i wiara to dwa bardzo ważne elementy tożsamości każdego narodu, mające największe znaczenie dla mniejszości narodowych w ich walce z asymilacją we wrogim otoczeniu.

Zakończenie

Po bitwie na Kosowym Polu w 1389 roku Serbia na kilkadziesiąt lat zachowała względną suwerenność i dopiero

w 1459 roku została wchłonięta przez Imperium Otomańskie. Po bombardowaniach (NATO) w 1999 roku suwerenność Serbii w Kosowie i Metochii trwała niecałe dziewięć lat – do lutego 2008 roku.³⁴ Wtedy to albańscy separatyści za przyzwoleniem USA i UE ogłosili niepodległość i utworzyli tzw. Republikę Kosowo.

Tak więc od odzyskania kosowsko-metochijskich ziem i wygnania tureckiego najeźdźcy w 1912 roku minęło tylko 96 lat, a naród serbski ponownie utracił swoją kolebkę. Jeszcze raz odebrano mu symbol walki o jego duszę. Na początku XXI wieku ponownie stanął przed tym samym wyzwaniem. Ponownie musi spojrzeć w księgę swoich dziejów i ikony swoich św. męczenników i przypomnieć o klątwie oraz testamencie św. Kniazia, a także pamiętać o tym, że dzisiejsza walka obejmuje wszystkie dziedziny życia.

Władyka Artemije³⁵ mówił: „Widowdan w historii serbskiej jest rozdrożem i miarką. (...) Tutaj słowo Kosowo nie jest geografiją, lecz ideologiją i ideałem. (...) Niestety, tak jak w przypadku pierwszego Widowdanu, także dziś nie mało jest Serbów, którzy polubili „carstwo ziemskie”. Dla nich nic w naszej historii i w naszym narodzie (z narodem włącznie) nie jest na tyle święte, żeby nie można było sprzedać, spieniężyć, zdradzić...”³⁶.

Jednak bez względu na poczynania polityków, ich decyzje i podpisy, jeżeli naród serbski, który jest poddawany w dzisiejszym materialno-niemoralnym świecie, tak jak inne narody, zabiegom mającym na celu całkowite podporządkowanie jednostek (ich ciał i umysłów) powróci do ideału swoich przodków, do wiary i szeroko pojętej tradycji nigdy nie zgaśnie iskierka nadziei na ponowne zwycięstwo.

A zgodnie ze słowami świętej pamięci patriarchy serbskiego Pavla³⁷: „Bóg pomoże, jeżeli będzie miał komu”³⁸.

Przypisy:

¹ *Свети мученик кнез Лазар (Лазар Хребељановић)* – kniaź (1371-1389), poległ w Bitwie na Kosowym Polu.

² *Свети владика Николaj (Велимировић)* – święty Serbskiej Cerkwi Prawosławnej, biskup życzki (1919-1920; 1934-do internowania przez Niemców w 1941 r.) oraz ochrydzki (1920-1934). Był wielkim mówcą i teologiem. Już w połowie XX wieku krytykował Europę i cywilizację europejską za wyrzekanie się Chrystusa.

³ <http://www.youtube.com/watch?v=UwN2LM4BGDE>.

⁴ *Косово* – nazwa skrócona obszaru Kosowo i Metochia (*Косово и Метохија*) będącego kolebką serbskiej państwowości i duchowości.

⁵ *Косово поље* – miejsce bitwy wojsk serbskich z tureckimi w 1389 roku.

⁶ *Свети мученик Вид* – męczennik wczesnochrześcijański, żył na przełomie III i IV wieku.

⁷ *Видовдан*.

⁸ *Крушевца* – wówczas miasto stołeczne.

⁹ Komunia Święta.

¹⁰ <http://www.youtube.com/watch?v=UwN2LM4BGDE>.

¹¹ *Горски вијенац*.

¹² *Петар II Петровић Његош* – władca i przywódca Czarnogóry (1830-1851).

¹³ *Иво Андрић* – nagrodę Nobla otrzymał w 1961 roku za powieść „Most na Drinie” (*На Дрини ћуприја*).

¹⁴ *Свети кнез Лазар и косовски завет, Цетиње – Београд 2007*, s. 106.

¹⁵ *Краљевина Србија* – po Kongresie Berlińskim z 1878 r., na którym uznano niepodległość Serbii, Zgromadzenie Narodowe Serbii w roku 1882 ogłosiło powstanie Królestwa Serbii na czele z królem Milanem Obrenowicem (*Милан Обреновић*) – kniaź 1872-1882, król 1882-1889.

¹⁶ Dzisiejsza Republika Macedonii.

¹⁷ Zmartwychwstanie.

¹⁸ *Свети Јустин (Поповић)* – święty Serbskiej Cerkwi Prawosławnej.

¹⁹ Czyn bohaterski.

²⁰ Duchowny prawosławny.

²¹ *Свети кнез Лазар и косовски завет, Цетиње – Београд 2007*, s. 143-148.

²² Nazwę państwa Królestwo Serbów, Chorwatów i Słoweńców zmieniono w 1929 roku.

²³ <http://www.jpost.com/Magazine/Opinion/Time-to-confront-Croatias-hidden-Holocaust-314896>.

²⁴ Rozkaz Naczelnego Dowództwa z 16 września 1941 r.

²⁵ XIX-wieczny francuski poeta i polityk (minister spraw zagranicznych 1848 r.).

²⁶ *Теле-кула*.

²⁷ <http://www.svetosavlje.org/biblioteka/vlNikolaj/KosovoVidovdan/Kosovo-iVidovdan12.htm>.

²⁸ Josip Broz Tito (1892-1980) – Marszałek Jugosławii i przywódca Partii Komunistycznej Jugosławii.

²⁹ *Герман (Борух)* – patriarcha Serbskiej Cerkwi Prawosławnej (1958-1990).

³⁰ Tygodnik NIN (*НИН*), 25 czerwiec 1989 roku.

³¹ Od 24 marca do 10 czerwca 1999 roku.

³² <http://www.novosti.rs/vesti/naslovna/drustvo/aktuelno.290.html:429382-Osiromaseni-uranijum-ubija-Srbe>.

³³ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/Dru%C5%A1tvo/1346126/Srbija+prva+u+Evropi+po+broju+izbeglica.html>.

³⁴ W dniu 17 lutego Parlament kosowskich Albańczyków ogłosił niepodległość wbrew nadal obowiązującej Rezolucji Rady Bezpieczeństwa ONZ nr 1244 traktującej Kosowo i Metochię jako część Republiki Serbii. Polska uznała tzw. Republikę Kosowo już 26 lutego.

³⁵ *Артемиде (Радосављевић)* – biskup raszko-prizreński (1991-2010).

³⁶ *Свети кнез Лазар и косовски завет, Цетиње – Београд 2007*, s. 7.

³⁷ *Павле (Стојчевић)* – patriarcha Serbskiej Cerkwi Prawosławnej (1990-2009).

³⁸ <http://www.geopolitika.rs/index.php/sr/duhovni-ivot/408-vladimir-dimitrijevic-geopolitika-svetosavlja>.

Vladan Stamenković

Prince Lazar's testament and Serbian at the beginning of 21st century

Summary

After the Battle of Kosovo Field in 1389 Serbia kept the appearance of sovereignty for decades before finally conquered by the Ottoman Empire in 1459, while after the (NATO) bombing in 1999 apparent sovereignty of Serbia over Kosovo and Metohia lasted less than nine years, until February of 2008. At that time Albanian separatists, with compliance of the USA and EU, declared independence and formed so called Republic of Kosovo.

At the beginning of 21st century Serbian people, as well as many other, found itself in the boiling pot. And that was not the well-known "Balkan boiling pot" whose explosive national-religious mixture triggers a war from time to time. This boiling pot is much more dangerous. Using the slogans like freedom without limitations, equality without shame and brotherhood without humanity there is a struggle in it on much higher, spiritual level. The struggle resembling the one which holy Prince Lazar and his army fought many centuries ago.

Rozmiar artykułu 0,5 arkusza wydawniczego